

ตอนที่ 1
การศึกษาของกลุ่มประเทศในยุโรป

บทที่ 1

การศึกษาระดับประเทศอังกฤษ

1. ลักษณะสภาพทั่วไป (General Background)

ประเทศอังกฤษประกอบไปด้วย 4 ส่วนคือ อังกฤษ (England) เวลส์ (Wales) สกอตแลนด์ (Scotland) และไอร์แลนด์เหนือ (Northern Ireland) ซึ่งรวมกันว่าสหราชอาณาจักร

(United Kingdom of Great Britain) ส่วนของอังกฤษจะมีความสำคัญมากที่สุด เพราะเป็น ศูนย์กลางของการเมือง การปกครอง รวมทั้งเศรษฐกิจ เนื้อที่ของสหราชอาณาจักรมีทั้งหมด 94,247 ตารางไมล์ (244,100 ตารางกิโลเมตร) มีประชากรประมาณ 57,515,000 คน เมืองหลวงคือ กรุงลอนดอน ประชากรส่วนมากพูดภาษาอังกฤษและนับถือศาสนาคริสต์ มีพวก Anglican 57% โปรเตสแตนต์ 15% โรมันคาทอลิก 13% (Postlethwaite, T.N., 1988 : 1590) สหราชอาณาจักรหรือประเทศอังกฤษมีการปกครองแบบประชาธิปไตย สมเด็จพระนางเจ้าเอลิซาเบธ (Queen Elizabeth) เป็นประมุข

แม้ว่าสหราชอาณาจักรอังกฤษจะมีพื้นที่ค่อนข้างเล็กก็ตาม แต่ประกอบไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์มากมาย เช่น ถ่านหิน แก๊สธรรมชาติ แต่ก็ไม่เพียงพอกับอุตสาหกรรมหนักภายในประเทศ ซึ่งโรงงานอุตสาหกรรมหนักเหล่านี้ ได้แก่ โรงงานถลุงเหล็ก โรงงานผลิตรถยนต์ โรงงานทำเสื้อผ้า เป็นต้น สินค้าส่งออกของอังกฤษส่วนมากจะเน้นหนักในด้านบริการ (เรื่องศรี ศรีทอง, 2524 : 67) ที่สำคัญมีหลายชนิด เช่น การเดินเรือ การบินพาณิชย์ การประกันภัย และการบริการการท่องเที่ยว เป็นต้น

2. พัฒนาการทางการศึกษา (Development of Schooling)

ในสมัยโบราณการศึกษาของประเทศอังกฤษถือได้ว่า ถ้าจัดการศึกษาให้แก่ทุกคนเป็นการสูญเปล่า เพราะมีระบบชนชั้นเข้ามาเกี่ยวข้องและชนกลุ่มน้อยที่เป็นชนชั้นสูง (Elite or High

Class) คนชั้นสูงในสมัยโบราณของสหราชอาณาจักรหรืออังกฤษนั้นจะไม่ยอมให้การศึกษาแก่คนทั่วไป โดยเฉพาะความรู้ด้านการเมืองการปกครอง หรือวิชาทางรัฐศาสตร์ ก่อนศตวรรษที่ 19 การศึกษาของอังกฤษในระดับอนุบาลนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ปกครองเป็นสำคัญ และโรงเรียนของอังกฤษในสมัยแรกนั้นจะเป็นโรงเรียนเอกชนทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน ที่สอนโดยพวกผู้หญิงหม้าย (Dame School) โรงเรียนวัด หรือโรงเรียนการกุศล (Charity School) ซึ่งล้วนแล้วแต่มุ่งเพื่อให้การศึกษาแก่ชนชั้นสูงเป็นหลัก

ในสมัยของกษัตริย์ Jame I และพระเจ้า Charles I สถานการณ์ทางการเมืองของอังกฤษรุนแรงขึ้น เมื่อ ค.ศ. 1642 แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ไม่มีผลกระทบต่อโรงเรียน Grammar School ซึ่งมีรากฐานมั่นคง (Cook, J.G., 1974 : 64)

ต่อมาในศตวรรษที่ 17 ได้มีคณะนักบวช เช่น พวกเยซุอิต พยายามลักลอบเข้ามาเปิดโรงเรียนให้แก่เด็กที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายแคทอลิก แต่เมื่อถูกจับได้โรงเรียนก็ถูกปิดไป จนกระทั่งในสมัยของกษัตริย์ James II พระองค์จึงอนุญาตให้เปิดโรงเรียนประเภทนี้่อีก หลังจากการปฏิวัติ ค.ศ. 1688 ข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับการห้ามเปิดโรงเรียนแคทอลิกก็ถูกยกเลิกไป และมีการเปิดโรงเรียนเอกชนมากขึ้นตามลำดับจนถึงศตวรรษที่ 18 โดยเฉพาะตามเมืองท่าอุตสาหกรรมและเมืองใหญ่ต่าง ๆ บางโรงเรียนเกิดสภาวะขาดแคลนครู โรงเรียนจึงมีนโยบายให้ นักเรียนรุ่นที่มีส่วนร่วมในการสอน และช่วยควบคุมเด็กเล็กที่มีอายุน้อยกว่า จนเกิดระบบที่เรียกว่า Monitorial System แต่ครูผู้ช่วยสอนจะออกไปเมื่อมีงานที่ดีกว่าและค่าจ้างที่มากกว่า (Curtis, S.J., 1968 :48)

ศตวรรษที่ 18 สภาพพื้นฐานทางด้านสังคมของคนอังกฤษมีความแตกต่างกันมาก โดยเฉพาะสภาพการเงินของแต่ละครอบครัว บางครั้งมีโอกาสเข้าเรียนเพียง 1 ครั้งใน 1 สัปดาห์ ในวันอาทิตย์จึงเกิดโรงเรียนประเภทที่เรียกว่า One - day - a - week School จากสภาวะเศรษฐกิจเช่นนี้จึงทำให้โรงเรียนประเภทสามัญศึกษา (Grammar School) หลายๆ แห่งต้องปิดไปเพราะไม่มีผู้ปกครองส่งนักเรียนเข้าเรียน โรงเรียนที่เกิดขึ้นในศตวรรษนี้มีมากมายหลายประเภททั้งนี้เพื่อสนองความต้องการของคนจนและคนรวย คือ

1. Grammar Schools ที่ยังเหลืออยู่ก็มี เช่น King's College ที่ Canterbury เพราะมีพวกค้าขายและผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจดีให้การสนับสนุนอยู่

2. Public Schools ยังคงมีอยู่เพราะโรงเรียนเหล่านี้สามารถผลิตนักวิทยาศาสตร์ นักปกครอง รวมทั้งนักการศึกษาด้วย จึงเป็นที่นิยมของผู้มีฐานะดีส่งบุตรหลานเข้าเรียน

3. Dame School สอนโดยหญิงหม้าย ซึ่งยึดอาชีพนี้เพื่อหาเลี้ยงชีพของตนเอง

4. Ragged School เป็นโรงเรียนที่ตั้งขึ้นในแหล่งเสื่อมโทรม (Slum) หรือบริเวณโรงงานอุตสาหกรรม ถือได้ว่าเป็นการสร้างโอกาสให้แก่เด็กที่ยากจน บางครั้งก็เรียกโรงเรียนประเภทนี้ว่า "โรงเรียนเสื้อผ้าชาดวัน"

5. Private Adventure School เป็นโรงเรียนที่สอนโดยทหารที่เกษียณอายุราชการแล้ว เพราะสภาพความตกต่ำทางด้านเศรษฐกิจทั่วทั้งประเทศทำให้ทหารเหล่านี้ไม่ได้เบี้ยบำนาญจึงต้องหาเลี้ยงชีพด้วยการสอนหนังสือ (สังวร พิชยนทรโยธิน, 2528 : 58)

การศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการนำเอาข้อความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ จนมีการจัดตั้งสมาคมทางศาสนาขึ้น ชื่อ Society for Promoting Christian Knowledge (SPCK) เพื่อสนับสนุนการศึกษาของชาติ ในระดับประถมศึกษา (National System of Elementary Education) โดยเริ่มที่ Scotland ก่อน ถือได้ว่าโรงเรียนประเภทนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาแห่งอังกฤษในเวลาต่อมา

ต่อมาในต้นศตวรรษที่ 19 การศึกษาของชาติได้อยู่ภายใต้การบริหารของศาสนา (Churches) โดยเฉพาะนิกาย Church of England แต่ทั้งนี้ นิกายโปรเตสแตนต์ และนิกายแคทอลิก ต่างก็ไม่เห็นด้วยที่ Church of England จะเข้ามาทำหน้าที่สอนอย่างเดียวจนกระทั่งปี ค.ศ.1833 ทั้งสองนิกายจึงมีโอกาสเข้าบริหารการศึกษาของอังกฤษอย่างแท้จริง และช่วงนี้การศึกษาของอังกฤษจะมีความเป็นเอกเทศมากที่สุด

3. ระบบการศึกษา (Educational System)

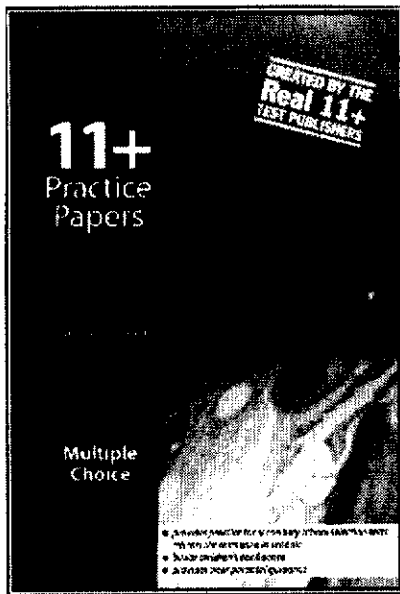
ในสหราชอาณาจักร (U.K.) หรืออังกฤษบังคับให้พลเมืองทุกคนที่อายุระหว่าง 5 - 15 ปี เข้าเรียนเป็นการศึกษาภาคบังคับ เด็กเล็กอาจจะเข้าเรียนเมื่อมีอายุ 5 ปี ระบบการศึกษาของอังกฤษคล้ายคลึงกับการศึกษาของหลายประเทศทั่วโลกคือการเริ่มเข้าเรียนในระดับอนุบาลศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา

3.1. ระดับอนุบาลศึกษา (Kindergarten)

ในระดับนี้การศึกษาของอังกฤษจะเน้นหนักในการพัฒนาทักษะพื้นฐานของเด็กอนุบาลเป็นหลัก เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียนในระดับประถมศึกษาต่อไปในอนาคต การศึกษาระดับนี้จะรับเด็กที่มีอายุระหว่าง 3 – 5 ขวบ โรงเรียนอนุบาลอังกฤษส่วนมากจะเป็นโรงเรียนเอกชน

3.2. ระดับประถมศึกษา (Primary School)

เด็กนักเรียนมีอายุระหว่าง 6 – 16 ปี เป็นการศึกษาภาคบังคับ (Compulsory Education) และรัฐจะไม่เก็บค่าเล่าเรียน โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ จะมีการสอนในระดับ

อนุบาลอยู่ด้วย การสอนจะแยกออกเป็นแต่ละระดับหรือสอนแยกเป็นแต่ละโรงเรียนหรืออยู่ในบริเวณโรงเรียนเดียวกันก็ได้ ส่วนมากจะเป็นโรงเรียนแบบเรียนรวมกันทั้งหญิงและชาย (เรียกว่าโรงเรียนสหศึกษา) สัดส่วนของนักเรียนในห้องเรียน 1 ห้องต่อนักเรียน 30 คน การเรียนการสอนส่วนมากจะให้เด็กทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยมีครูดูแลอยู่ใกล้ๆ โรงเรียนสหศึกษาในระดับประถมศึกษานี้ บางโรงเรียนจะจัดแบบคัดเลือกตามความสามารถของเด็กเข้าเรียน (Streamed) บางโรงเรียนก็ไม่จัดตามความสามารถ (Unstreamed) เมื่อเด็กอายุ 10 – 11 ปี แล้ว จะต้องสอบ Eleven-plus Examination หรือ "สอบสิบเอ็ดบวก" หรือ "การสอบประเมินผล" (Assessment test) เพื่อให้ผ่านการคัดเลือกเข้า

เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาประเภทต่าง ๆ ต่อไป

3.3 ระดับมัธยมศึกษา (Secondary School)

ในสหราชอาณาจักรนั้นรัฐแต่ละรัฐจะเป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา โดยมีการกำหนดช่วงอายุของเด็กคือ 11 – 16 ปี เด็กจะเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาพออายุ 16 – 18 ปี นักเรียนจะเข้าเรียนใน College มีข้อสังเกตประการหนึ่งว่า หลังจาก นักเรียนอายุ 16 ปี แล้วผู้ปกครองจะส่งเด็กเข้าเรียนในพื้นที่ที่แตกต่างกันก็ได้ ซึ่งนักเรียนเองก็จะประสบปัญหาการหาโรงเรียนที่มีชื่อเสียง

ในช่วงการเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้น เด็กจะต้องสอบการสอบเข้าเรียนอีก (Assessment test) เมื่อเด็กอายุ 14 ปี และเช่นเดียวกันเด็กนักเรียนจะต้องสอบให้ได้ประกาศนียบัตรของโรงเรียน เรียกว่า GCSE (General Certificate of Secondary Education Exams) ซึ่งจะมี 2 ระดับคือ Ordinary Level และ Advanced Level (Ordinary Level เทียบเท่า มัธยมศึกษาปีที่ 3 Advanced level เทียบเท่า มัธยมศึกษาปีที่ 6) (Sodhi, T.S., 1994 : 73 – 75)

โรงเรียนมัธยมศึกษาในสหราชอาณาจักรมี 3 ประเภทคือ

1. Grammar School เด็กที่ได้รับคัดเลือกเข้าเรียนในโรงเรียนนี้มักจะเป็นเด็กที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด และส่วนมากจะเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาต่อไป

2. Secondary Modern School ส่วนมากเด็กที่เข้าเรียนในโรงเรียนประเภทนี้จะมีระดับสติปัญญาปานกลาง โรงเรียนประเภทนี้จะมุ่งสอนตามความถนัดของเด็กนักเรียน จะมีทั้งวิชาสามัญเพื่อการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาและวิชาชีพเพื่อให้ออกไปประกอบอาชีพได้หรือเรียนต่อในสถาบันวิชาชีพชั้นสูงต่อไป ในช่วงปี ค.ศ. 1970 การศึกษาภาคบังคับของสหราชอาณาจักรกำหนดว่าเด็กจะต้องเข้าเรียนจนอายุ 15 ปี แต่ปัจจุบันถึง 16 ปี

3. Technical School นักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนนี้จะมีไม่มากเท่าใดนัก นอกจากนักเรียนที่มีใจรักในด้านการเรียนเกี่ยวกับวิชาช่างเท่านั้น นักเรียนส่วนน้อยจะเรียนต่อในระดับสูง (พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ และคณะ, 2528 : 106)

ส่วนโรงเรียนอีกประเภทหนึ่งคือ Comprehensive School คือโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบประสม ซึ่งเป็นการนำเอาโรงเรียนทั้ง 3 ประเภทเข้ามารวมกัน โรงเรียนประเภทนี้เริ่มทดลองกันจริงจัง ในช่วงปี ค.ศ.1965 แต่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แต่ในช่วงปี ค.ศ.1980 เป็นต้นมา โรงเรียนประเภทนี้ได้รับความนิยมมากขึ้น เพราะรัฐบาลเห็นความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพข้อดีประการหนึ่งของโรงเรียนประเภทนี้คือ เด็กที่เข้าเรียนไม่ต้องผ่านการคัดเลือก

3.4 ระดับอุดมศึกษา (Higher Education)

การศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยปกติจะมุ่งเน้นให้ได้รับปริญญาหรือเทียบเท่า ดังนั้นการศึกษาระดับนี้จึงรวมถึงการศึกษาในมหาวิทยาลัย วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิค และวิทยาลัยครู สำหรับการศึกษานี้จะมีทั้งในมหาวิทยาลัยและนอกมหาวิทยาลัย

3.4.1 การฝึกหัดครู (Teacher Training)

การฝึกหัดครูเป็นการศึกษาเพื่อให้นักเรียนที่จะออกไปประกอบอาชีพครู การศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ การศึกษาในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครู

การฝึกหัดครูเป็นของมหาวิทยาลัยโดยตรง 3 ประเภทคือ

1. เป็น Department of Education ในมหาวิทยาลัย หลักสูตร 1 ปี หลังจากที่ได้รับปริญญาตรีแล้ว เพื่อเตรียมผู้ที่จบการศึกษาออกไปเป็นบัณฑิตที่จะประกอบอาชีพครู
2. เป็น College of Education ของมหาวิทยาลัย หลักสูตร 3 ปี เรียนหลังสอบ GSCE ได้ "A" Level แล้ว ถ้าเรียนต่ออีกหนึ่งปีจะได้รับปริญญาเช่นเดียวกัน
3. เป็น Art Training Centres ของมหาวิทยาลัย หลักสูตร 1 ปี เรียนเพื่อสอนวิชาชีพ เช่น วิชาการช่างต่าง ๆ และพวกวิชาศิลปศึกษา

ผู้ที่ได้รับปริญญาบัตรจากมหาวิทยาลัยนั้นจะผ่านหรือไม่ผ่านการฝึกสอนหรือเรียนวิชาชีพครูเพิ่มเติมก็ได้ ถ้าเรียนต่อการศึกษาฝึกหัดความเป็นครู (ฝึกสอนทฤษฎีการสอน) อีก 1 ปี จบแล้วประกอบวิชาชีพครูได้เลย ถ้าไม่เรียนการฝึกหัดครูก็ได้แต่ต้องไปรับการรับรองจากกรมการศึกษา (Department of Education) ก่อนจึงจะประกอบวิชาชีพครูได้

วิทยาลัยครูมี 2 ประเภท คือ

1. วิทยาลัยธรรมดา
2. วิทยาลัยที่สอนวิชาเฉพาะ
  1. วิทยาลัยธรรมดา ผู้ที่จะเป็นครูนั้นจะต้องเรียนในวิทยาลัยธรรมดาซึ่งประกอบด้วยฐานแนวคิด 4 ประการคือ
    1. มีวิชาที่นักเรียนเลือกเรียนด้วยตนเอง โดยปกตินักเรียนจะเลือกเรียนวิชาเนื้อหาที่ตนถนัดหนึ่งหรือสองวิชาให้สูงที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ บางคนเรียนสูงถึงขนาดมาตรฐานปริญญาก็มี

2. นักเรียนจะต้องเรียนวิชาการศึกษาซึ่งจะมีการศึกษาถึงพัฒนาการวัยเด็ก จิตวิทยา ปรัชญา ประวัติศาสตร์ และสังคมวิทยา
3. เป็นการเรียนเกี่ยวกับวิธีสอนต่าง ๆ
4. เป็นการฝึกสอนในโรงเรียน เริ่มตั้งแต่สังเกตเด็กทั้งในห้องเรียน ในสนามเล่น และการฝึกสอนจริง ๆ

2. วิทยาลัยที่สอนวิชาเฉพาะ จะมุ่งสอนหรือฝึกวิชาหนึ่งวิชาใดโดยเฉพาะ เช่น คณิตศาสตร์ พลศึกษา ศิลปะศึกษา ดนตรี การละคร หรือศิลปปฏิบัติ เป็นต้น (เรื่องศรี ศรีทอง, 2524 : 72)

กล่าวโดยสรุป การฝึกหัดครูของประเทศอังกฤษมี 2 ทางคือ

1. เรียนจบชั้น 12 แล้วศึกษาต่อในโรงเรียนฝึกหัดครู 3 ปี ได้ประกาศนียบัตรครู (Certificate)
2. เรียนจบปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยแล้วเรียนวิชาครูอีก 1 ปี ได้ประกาศนียบัตรครูชั้นสูง (Diploma) ถ้าไม่ได้เรียนวิชาครูจะต้องได้รับการรับรองจากกรมการศึกษาเสียก่อน

3.4.2 การศึกษาวิชาชีพ (Vocational Education)

Technical Colleges และ Colleges of Technology จะมีหลักสูตร 3-5 ปี มีการฝึกงานในระหว่างที่เรียนจบแล้วได้ประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตร ส่วนใหญ่จะ ไม่มีการสอบคัดเลือกในการเข้าศึกษาต่อ หลักสูตรในการศึกษาวิชาชีพนั้นสามารถแบ่งออกเป็น 3 หลักสูตร ดังนี้

1. หลักสูตร Full - Time Course คือหลักสูตรที่นักเรียนจะต้องเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ เหมือนกับการเรียนในโรงเรียนปกติ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เรียนภาคปกติ
2. หลักสูตร Sandwich Course คือหลักสูตรที่ต้องเรียนและทำงานสลับกันไป อาจจะมีระยะเวลา 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปีก็มี ขึ้นอยู่กับลักษณะของรายวิชานั้น
3. หลักสูตร Part - Time Course คือเป็นหลักสูตรที่อาจนำมาเรียนสัปดาห์ละ 1-2 วัน หรืออาจจะมาเรียนตอนค่ำ ซึ่งปัจจุบันหลักสูตรประเภทนี้ได้รับการนิยมมาก

ทั้งสามหลักสูตรที่นักเรียนสามารถเลือกเข้าเรียนต่อได้นั้นถึงแม้จะไม่มี การสอบคัดเลือกเข้าเรียน แต่นักเรียนต้องสอบไล่ G. C. E. "O" Level หรือ A "Level" ตามวิชาที่ บังคับไว้ในแต่ละหลักสูตร

3.4.3 การศึกษาในมหาวิทยาลัย (University Studies)

การเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยนั้นจะต้องสอบผ่าน G. C. E. "A" Level ซึ่ง จะเป็นไปตามวิชาแต่ละสาขาบังคับ สำหรับ มหาวิทยาลัยในอังกฤษการเรียนในระดับปริญญาตรีนั้นจะใช้เวลาเรียน 3 - 4 ปี จบ แล้วได้ B.A. (Bachelor of Art) ส่วนการเรียนปริญญาโทใช้เวลาเรียนอย่างน้อย 2 ปี มีการเรียนทั้ง Course Work คือเรียน รายวิชาและการทำวิทยานิพนธ์ (Thesis) บางมหาวิทยาลัยก็จะมีวิทยานิพนธ์แต่จะ

มีสารนิพนธ์แทน (Long Papers) ส่วนที่สกอตแลนด์นั้นจะเรียนปริญญาโท (M.A.) ไม่มีปริญญาตรี แต่เทียบเท่ากับปริญญาตรีของอังกฤษ บางมหาวิทยาลัยอนุญาตให้เรียนภายนอกได้แล้วสมัครสอบ สมทบเพื่อเอาปริญญาสาขาต่างๆ แต่ทั้งนี้จะต้องแล้วแต่หัวหน้าสาขาวิชาจะอนุญาตหรือไม่ การ เรียนระดับปริญญาเอกนั้นอย่างน้อยใช้เวลาเรียน 3 ปี ขึ้นอยู่กับสาขาวิชา ซึ่งบางสาขาวิชาที่ใช้ เวลาเรียนถึง 5 ปี เช่นการเรียนในมหาวิทยาลัยลอนดอน (London University) มหาวิทยาลัยเอดิน เบิร์ก (Edinburgh University) การเรียนในระดับปริญญาเอกนั้นจะมีการให้เลือก 2 ลักษณะคือ ลักษณะที่หนึ่ง เรียนรายวิชา (Course Work) และเขียนงานวิจัย (Dissertation) จากนั้นก็สอบ สอบ ผ่านถือว่าได้รับปริญญาเอก ส่วนมากจะได้วุฒิ Ph.D. แต่ก็มีวุฒิอื่นอีก เช่น Ed.D. ลักษณะที่สอง คือทำ วิจัยอย่างเดียว ทำวิจัยเสร็จมาขอสอบกับคณะกรรมการที่ควบคุมวิจัย ถ้าสอบได้คือสำเร็จการศึกษา ได้รับปริญญาไป ซึ่งการเรียนในระดับปริญญาเอกทั้งสองลักษณะนี้จะมีอาจารย์ที่ปรึกษา (Professor) ดูแลอย่างใกล้ชิด

เพิ่มเติม honours degree ของอังกฤษไม่ได้หมายถึงเกียรตินิยม แต่ หมายถึงการเรียนสาขาเดียว โดยเฉพาะเกียรตินิยมจะระบุไว้ดังนี้ first second third and fourth class honours degree ต่อจากนั้นจะเป็นชั้น pass degree

3.4.4 การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาพิเศษ (Adult Education and Special Education)

การศึกษาผู้ใหญ่ของอังกฤษจะเน้นการพัฒนาและฟื้นฟูข้อความรู้ของผู้ใหญ่มากกว่าที่จะเน้นหนักในการเอาประกาศนียบัตรหรือปริญญา ส่วนการศึกษาของเด็กพิเศษ มีทั้งที่รัฐบาลจัดตั้งเป็นโรงเรียนเฉพาะ เช่น โรงเรียนหูหนวก โรงเรียนคนตาบอด และมีทั้งโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนที่เรียกว่า เด็กพิเศษ (Special Children) ได้เข้าเรียนกับเด็กปกติ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการลดช่องว่างของสภาพสังคมได้เป็นอย่างดี

4. การบริหารการศึกษา (Educational Administration)

อังกฤษถือได้ว่าเป็นประเทศหนึ่งที่ระบบการจัดการศึกษาได้ดีประเทศหนึ่ง การบริหารงานทางการศึกษาของอังกฤษจะเน้นการกระจายอำนาจ (Decentralization) และการร่วมการรับผิดชอบ (Partnership) ซึ่งจะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบทางการศึกษา 4 หน่วยงานคือ

1. รัฐบาลกลาง (Central Government)
2. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (Local Education Authorities)
3. องค์การสังคมสงเคราะห์ (Voluntary Organization)
4. สมาคมวิชาชีพทางการศึกษา (Professional Bodies)

รัฐบาลกลางจะเป็นผู้กำหนดนโยบายทางการศึกษาทั้งหมดของประเทศจากนั้นก็ให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการของอังกฤษจะเป็นเพียงหน่วยงานควบคุมมาตรฐานการศึกษาและส่งเสริมการศึกษาของส่วนต่างๆ ภายในประเทศให้สอดคล้องกับนโยบายของชาติ ส่วนการบริหารศึกษาส่วนท้องถิ่น (Local Education Authorities) จะเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการศึกษาภาคบังคับ (Compulsory Education) จนถึงการศึกษาต่อเนื่อง (Continuing Education) นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการอีกคณะหนึ่งเรียกว่า The School Council For Curriculum and Examination ซึ่งจะประกอบด้วยผู้แทนจากสภาผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และคณะครูจากโรงเรียนต่างๆ คณะกรรมการคณะนี้มีหน้าที่ในการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดสร้างหลักสูตรให้เหมาะสมแก่โรงเรียนนั้น พร้อมทั้งมีหน้าที่จัดให้มีการสอบ (School Examination) อีกด้วย

4.1 อำนาจในการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติประถมศึกษาของอังกฤษได้ประกาศใช้ เมื่อ ค.ศ.1870 โดย พระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้กำหนดให้ท้องถิ่นสามารถจัดตั้ง Local School Board เพื่อให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการจัดการศึกษาของท้องถิ่น จนกระทั่ง ค.ศ.1944 กฎหมายการศึกษาของอังกฤษ (Education Act) ได้ กำหนดใช้ให้เป็นส่วนของการให้บริการของรัฐ (Public Service Welfare) โดยมีกฎหมายการศึกษา ของปี ค.ศ.1944 ซึ่งเน้นถึงอายุ ความสามารถ และความถนัด (Age Ability and Aptitude) (Cookson, P.W., Sadovnik, A.R. and Semel, S.F., 1992 : 210)

กล่าวโดยสรุป อำนาจการจัดการศึกษาของอังกฤษนั้นจะมีรัฐบาลกลางเป็นผู้ ควบคุมนโยบายหลัก จากนั้นอำนาจในการดำเนินการทางการศึกษาจะเป็นของท้องถิ่น โดยในแต่ละ ท้องถิ่นจะมีคณะกรรมการศึกษา (Education Committee) ซึ่งจะประกอบด้วยสมาชิก (Member) ที่ได้รับการคัดเลือกโดยสภาท้องถิ่น (Main Council) และสมาชิกโดยตำแหน่งที่มาจากครู จะมีจำนวน มากน้อยขึ้นอยู่กับสภาพท้องถิ่น

4.2 การปฏิรูประบบการบริหาร การศึกษา

ระบบบริหารการศึกษาในสหราชอาณาจักร แบ่งออกเป็น 3 ระบบ คือ อังกฤษกับ เวลส์ ไอร์แลนด์เหนือ และสกอตแลนด์ มีลักษณะ เป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยัง ท้องถิ่นและสถานศึกษา จึงไม่มีโครงสร้างการ บริหารการศึกษาในระดับภูมิภาค

การบริหารการศึกษาระดับชาติของสหราชอาณาจักรอยู่ในความควบคุมดูแลของ กระทรวงศึกษาและการจ้างงานในอังกฤษ สำนักงานแห่งเวลส์ สำนักงานแห่งไอร์แลนด์เหนือและ สำนักงานแห่งสกอตแลนด์ โดยแต่ละรัฐมีรัฐมนตรีว่าการที่ได้รับการแต่งตั้งจากนายกรัฐมนตรีและ

การศึกษาโดยตรง และมีรัฐมนตรีช่วยฯ และผู้ช่วยรัฐมนตรี ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับ
ผิดชอบบริหารการศึกษาโดยเฉพาะ

หน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษาในเวลส์และสำนักงานแห่งไอร์แลนด์เหนือมี ฐานะ
เทียบเท่ากรม อยู่ในความรับผิดชอบของผู้ช่วยรัฐมนตรีที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ใน
ไอร์แลนด์เหนือมีรัฐมนตรีรับผิดชอบโดยตรง ส่วนในสกอตแลนด์มีรัฐมนตรีช่วยด้านการศึกษาและ
อุตสาหกรรม

โครงสร้างการบริหารการศึกษาในระดับท้องถิ่นของสหราชอาณาจักรอยู่ในความ
รับผิดชอบขององค์กรระดับท้องถิ่น ซึ่งแต่ละแห่งจะมีคณะกรรมการการศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทน
จากกลุ่มต่างๆ ในท้องถิ่น รวมทั้งผู้ประกอบการและกลุ่มธุรกิจเอกชน โดยองค์กรท้องถิ่นจะจัดให้มี
ผู้อำนวยการศึกษาเป็นเจ้าหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการระดับท้องถิ่น

โครงสร้างการบริหารการศึกษาในระดับสถานศึกษา แบ่งเป็น 3 ระดับคือ
การศึกษาในโรงเรียน การศึกษาต่อเนื่อง และการอุดมศึกษา แต่ละระดับมีทั้งสถานศึกษาของ
ภาครัฐและเอกชน

การบริหารสถานศึกษาทุกระดับมีคณะกรรมการบริหารของสถานศึกษารับผิดชอบ
ในการให้คำปรึกษาและตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งด้านการจัด การ
เรียนการสอน หลักสูตร การควบคุมคุณภาพและการบริหารงานทั่วไป

คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ ประกอบด้วย ผู้แทนของ
ชุมชน ผู้ปกครอง ครูใหญ่และครูในโรงเรียน

สถาบันการศึกษาต่อเนื่องและอุดมศึกษามีการบริหารงานของตัวเองอย่างอิสระ
(Privatisation) คณะกรรมการบริหารสถาบันการศึกษาต่อเนื่องมีบทบาทคล้ายคลึงกับกรรมการ
อำนวยการของบริษัท ประกอบด้วย กรรมการส่วนใหญ่ที่มาจากภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม รวมทั้ง
ครูใหญ่ ครู นักเรียนและสถานศึกษาบางแห่งมีกรรมการที่เป็นผู้ปกครองด้วย ส่วนสถาบันอุดมศึกษา
มี คณะกรรมการบริหารสูงสุด คือ สภามหาวิทยาลัยหรือสถาบัน ประกอบด้วย คณาจารย์อาวุโส
และกรรมการจากภายนอกที่มาจากการเลือกตั้ง มีหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายทั่วไป องค์กร
บริหาร ระดับรองลงมา คือ สภการบริหารของสถาบัน ประกอบด้วย บุคลากรวิชาชีพ สหภาพการค้า
และอื่น ๆ มีหน้าที่ตัดสินใจเรื่องทีนอกเหนือความสามารถของคณะวิชา

ส่วนการบริหารงานประจำภายในสถาบันการศึกษาทุกระดับเป็นหน้าที่รับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งตามนโยบายและแนวทางของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษานั้น ๆ

การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา เป็นการกระจายจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่นและสถานศึกษา และแบ่งความรับผิดชอบระหว่างรัฐบาลกลาง องค์กรท้องถิ่น สถานศึกษา ชุมชน และครู ทั้งด้านการบริหารทั่วไป การบริหารงบประมาณและการบริหารวิชาการ

1. การบริหารทั่วไป เขตปกครองต่าง ๆ มีอิสระในการบริหารการศึกษาของตนเอง รัฐบาลกลางมีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดนโยบายระดับชาติ วางแผน และกำหนดทิศทาง ในภาพรวม ระดับท้องถิ่น องค์กรบริหารระดับท้องถิ่นมีคณะกรรมการการศึกษาทำหน้าที่ควบคุม ดูแล จัดการศึกษาตามนโยบายที่ส่วนกลางกำหนด นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ให้บริการคำปรึกษาและแนวทางในการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษาในเขตรับผิดชอบ

2. การบริหารงบประมาณ รัฐบาลกลางมีหน้าที่จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา ระดับชาติ โดยจัดสรรเงินอุดหนุนผ่านองค์กรบริหารท้องถิ่นให้แก่โรงเรียนที่อยู่ในความดูแลขององค์กรท้องถิ่น องค์กรบริหารท้องถิ่นรับผิดชอบในการจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียน ประกอบด้วยงบประมาณที่เป็นเงินอุดหนุนจากส่วนกลางและรายได้ท้องถิ่น โดยให้โรงเรียนรับผิดชอบในการบริหารงบประมาณของตนเอง

3. การบริหารวิชาการ รัฐบาลในอังกฤษ เวลส์ และไอร์แลนด์เหนือจัดให้มีหลักสูตรแห่งชาติเป็นแนวทางจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนของรัฐและองค์กรบริหารการศึกษาท้องถิ่น สถานศึกษาทุกระดับมีหน้าที่ประเมินตนเองโดยอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ในระดับโรงเรียน ครูใหญ่มีหน้าที่ประเมินการจัดองค์กรและมาตรฐานการศึกษา และรายงานผลต่อคณะกรรมการบริหารโรงเรียน องค์กรบริหารการศึกษาท้องถิ่นและผู้ปกครองในระดับชาติมีหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน คือ สำนักงานมาตรฐานการศึกษา (OFSTED) ในอังกฤษ จุดเด่นการบริหารการศึกษาในสหราชอาณาจักร คือ การมีส่วนร่วมจากทุกส่วนของสังคมในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนท้องถิ่น เอกชน และผู้ปกครอง โดยมีผู้แทนจากกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมร่วมเป็นกรรมการในการบริหารการศึกษาทุกระดับ

5. บทสรุป (Conclusion)

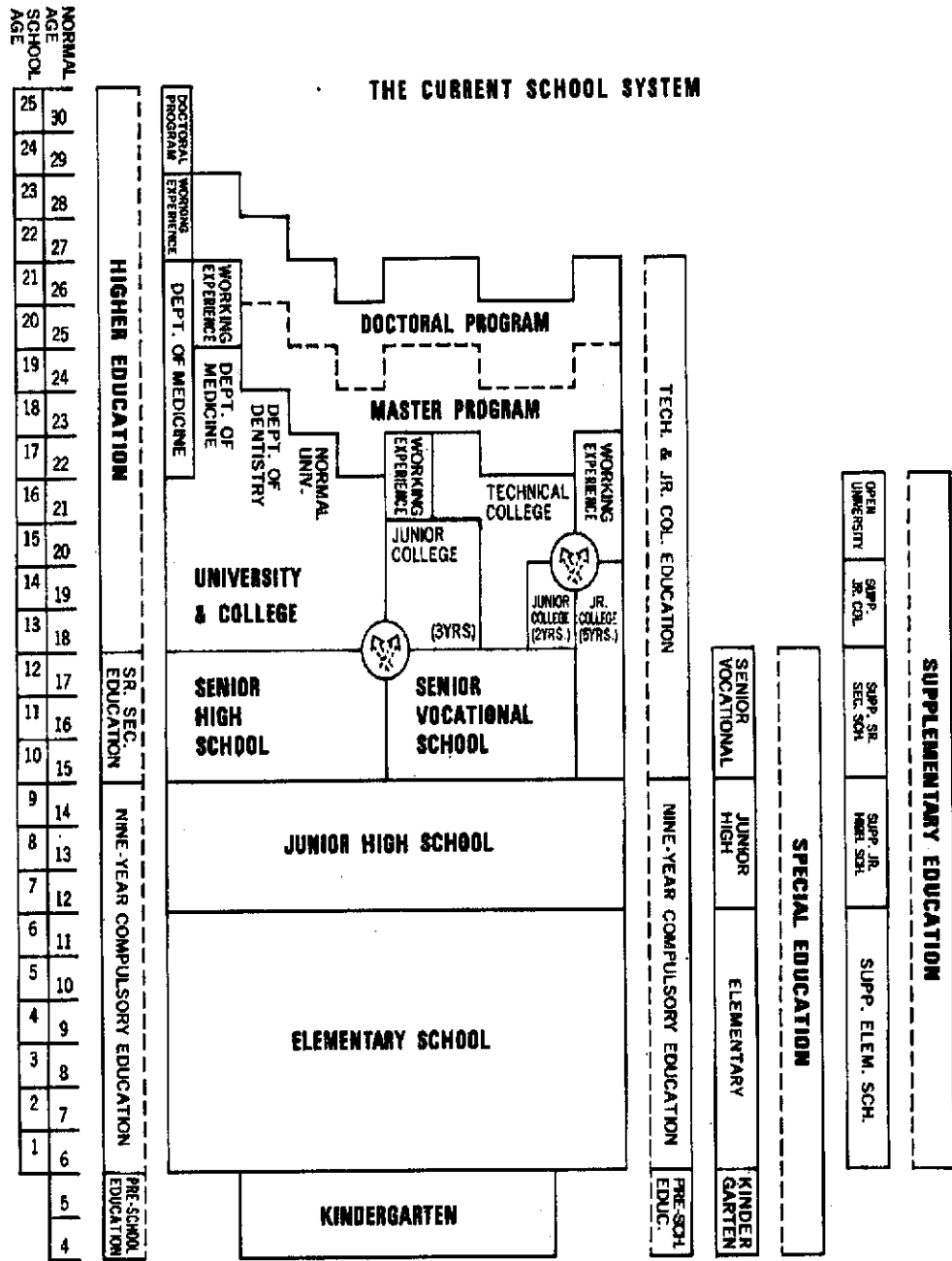
การศึกษาของอังกฤษได้เปลี่ยนทิศทางไปจากระบบเดิม โดยในสมัยโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกระดับที่เคยจัดให้แก่เด็กที่มีความเป็นเลิศทางสติปัญญาก็มีการยกเลิก การสอบ Eleven Plus Examination ในบางโรงเรียน และโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบประสม (Comprehensive School) ได้มีการจัดตั้งเพิ่มมากขึ้นซึ่งสามารถรับนักเรียนทุกประเภทเข้าเรียนร่วมกัน ซึ่งสามารถเลือก Programmes การเรียนได้ตามความสามารถ แต่โรงเรียนแบบสายวิชาการ (Grammar School) และโรงเรียน เอกชน (Dependent or Private School) ก็ยังได้รับความนิยมอยู่ (Rae, J., 1989 : 41 – 42)

ส่วนการศึกษาในระดับสูงนั้นโดยเฉพาะในระดับมหาวิทยาลัยได้เน้นหนักการทำวิจัย (Research) และนำองค์ความรู้ที่ได้จากการค้นพบไปเป็นแนวทางปฏิบัติและพัฒนาสังคมต่อไป และการศึกษาในระดับสูงนั้นยังได้เน้นหนักเกี่ยวกับวิชาชีพอันจะออกไปใช้ชีวิตในสังคมต่อไป

จากอดีตจนถึงปัจจุบันนับได้ว่าการศึกษาของสหราชอาณาจักรหรืออังกฤษประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก ทำให้หลาย ๆ ประเทศทั้งในทวีปเอเชีย แอฟริกา รวมทั้งอเมริกาได้นำเอา ระบบการศึกษาของอังกฤษไปปรับปรุงใช้ แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาของอังกฤษยังมีปัญหาบางอย่างโดยเฉพาะในเรื่องของงบประมาณที่ค่อนข้างมีปัญหาพอสมควรในการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลซึ่งรัฐบาลกำลังให้ความสนใจในการแก้ปัญหาต่อไป

THE CURRENT SCHOOL SYSTEM

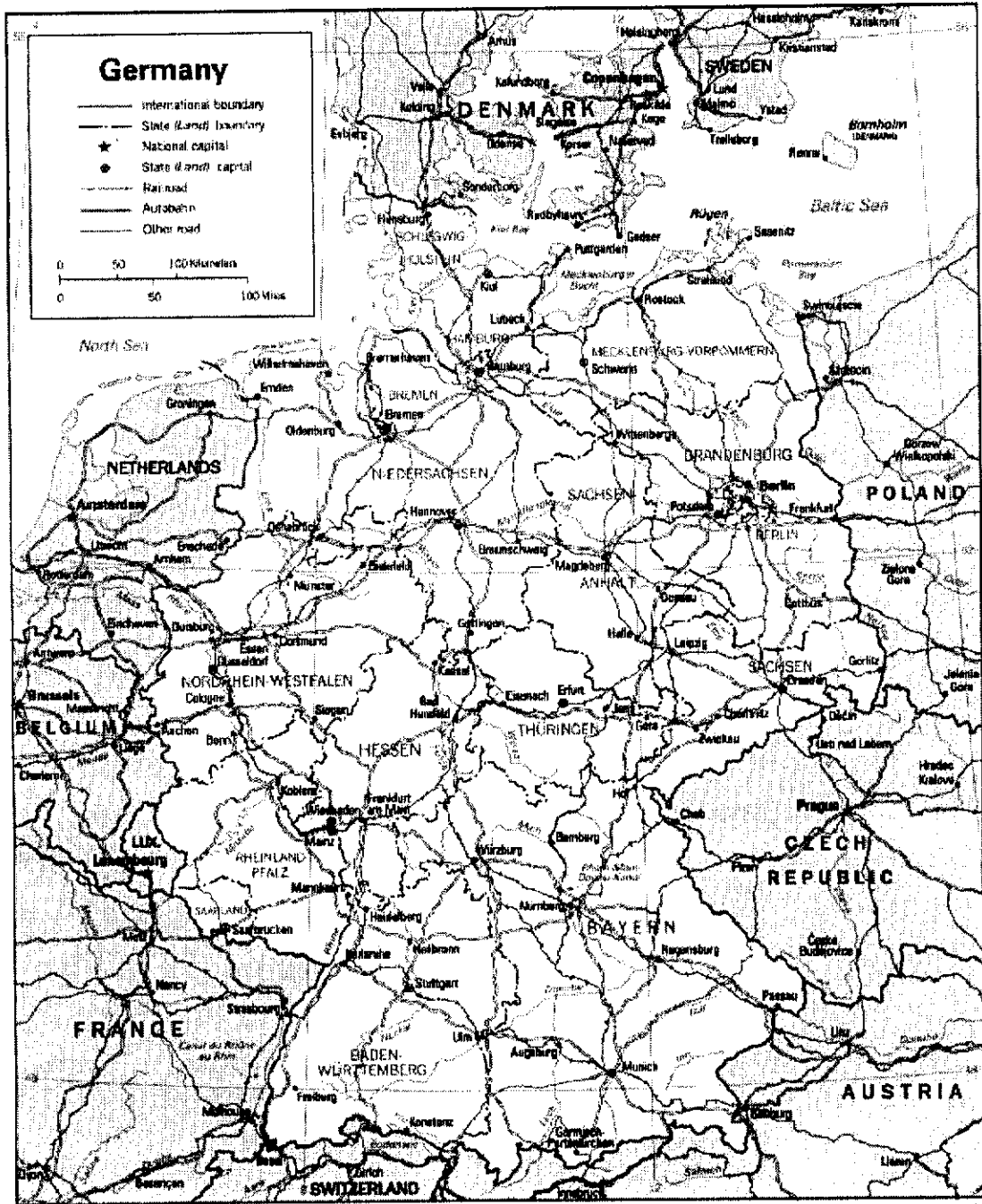

ที่มา : www.octb.com/Graphics/uk%20system-gif

บรรณานุกรม

- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ และคณะ. **ปฐมนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2528.
- เรืองศรี ศรีทอง. **การศึกษาประเทศยุโรปตะวันตก**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2524.
- สังวร พิชยนทรโยธิน. **ประวัติการศึกษาตะวันตก**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- Cook, J. G. **The History of Education in Europe**. London : Methuen Co.Ltd., 1974.
- Cookson, P. W., Sadounik A. R. and Semel S. F. **International Handbook of Education Reform**. London Greenwood Press, 1992.
- Curtis, S.J. **History of Education in Britain**. (7th edition) London : University Tutorial Press Ltd., 1968.
- Postlethwaite, T.N. **Encyclopedia of Comparative and National System of Education**. Great Britain : A wheaton & Co.Ltd., 1988.
- Rae, J. **Too Little to Late? The Challenges That Still Face British of Education**. Great Britain : A William Collins, 1989.
- Sodhi, T. S. **Textbook of comparative Education**. (5th edition) Delhi : Sanjay Printer, 1994.
- www.oeth.com/Graphics/uk%20system-gif

Base #0233C (R00002) 7-84